

ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΣΥΝΕΞΕΤΑΣΗΣ ΓΛΩΣΣΑ-ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ : ΑΡΓΥΡΩ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

A. ΚΕΙΜΕΝΟ : ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΤΗΣ ΓΗΣ

Το κλίμα της Γης αλλάζει τα τελευταία χρόνια και οι αλλαγές αυτές φαίνεται ότι θα είναι μεγάλες στα επόμενα 50 έως 100 έτη. Τα αίτια των κλιματολογικών αλλαγών είναι πολλά, με σπουδαιότερο την αύξηση της μέσης θερμοκρασίας από 3 έως 5 βαθμούς Κελσίου για τα επόμενα εκατό χρόνια. Η αύξηση αυτή θα λιώσει ένα ποσοστό από πάγους στους δύο πόλους της Γης και η στάθμη του νερού στις θάλασσες θ' ανεβεί και επομένως θα πνίξει πόλεις, παραλίες, δάση και ό,τι άλλο υπάρχει στις ακτές.

Σε μερικές περιπτώσεις η ζημιά που θα προκληθεί θα είναι τεράστια, όπως π.χ. πολλά μικρά νησιώτικα κράτη στον Ειρηνικό Ωκεανό περίπου θα σβήσουν από το χάρτη, πάνω από τις μισές βιομηχανικές εγκαταστάσεις σε χώρες όπως Ιαπωνία, Βιετνάμ, Ινδονησία, Ταϊλάνδη, και..σε άλλες χώρες της Ασίας, θα κινδυνεύσουν, διότι είναι εγκατεστημένες σε επίπεδες παραθαλάσσιες περιοχές.

Μια άλλη επίπτωση των κλιματολογικών συνθηκών αφορά στη μείωση των βροχοπτώσεων. Η Αφρική θα πληγεί περισσότερο από κάθε άλλη ήπειρο. Ακολουθεί η Ευρώπη και συγκεκριμένα η Νότια Ευρώπη, όπου η μείωση θα είναι γύρω στα 20% το χειμώνα και 30% το καλοκαίρι. Τέλος, αναμένεται ότι παρόμοια φαινόμενα θα πλήξουν την Αυστραλία, το Τέξας των Η.Π.Α., και άλλες περιοχές του κόσμου.

Οι πιο πάνω κλιματολογικές αλλαγές θα έχουν σοβαρές επιπτώσεις στην υγεία μας. Θα έχουμε έξαρση της ελονοσίας και επέκταση σε περιοχές που μέχρι τώρα δεν επλήττοντο από αυτήν, όπως στις Μεσογειακές χώρες, στο Τέξας των Η.Π.Α. και αλλού. Επίσης θα έχουμε επιδείνωση των κρουσμάτων κίτρινου πυρετού, αλλά και άλλων ασθενειών.

Αφιέρωμα της GREENPAGE για την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος (Διασκευή)

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ 1ο

1 α. Να γράψετε από έναν πλαγιότιτλο για την 3^η και 4^η παράγραφο του κειμένου.

β. Δώστε ένα δικό σας τίτλο στο κείμενο, που να αποδίδει καλύτερα το θέμα που θίγεται σ' αυτό.

[Μονάδες 6]

ΘΕΜΑ 2ο

Αφού καταγράψετε τα ρήματα της 2^{ης} παραγράφου να τα μεταφέρετε στον αόριστο και να αναγνωρίσετε το είδος του κειμένου

[Μονάδες 4]

ΘΕΜΑ 3ο

Σε μια **επιστολή** σας προς τον Δήμαρχο του νησιού να κάνετε τις προτάσεις σας σχετικά με τις ενέργειες που μπορεί να κάνει ο «Δήμος» για να προστατεύσει το περιβάλλον και να βελτιώσει την εικόνα της πόλης. (περίπου 100 λέξεις)

[Μονάδες 10]

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Α ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ: «Το μαύρο κύμα»- Λουίς Σεπουλβέδα

Το κείμενο είναι απόσπασμα του μυθιστορήματος Η ιστορία του γάτου που έμαθε σ' ένα γλάρο να πετάει. Μεταξύ άλλων εξετάζει και το μεγάλο πρόβλημα της ρύπανσης των θαλασσών. Στο έργο αυτό που εκτυλίσσεται στο λιμάνι του Αμβούργου, ο γάτος Ζορμπάς, «που ήταν μαύρος, πελώριος και χοντρός», υπόσχεται σε μια ετοιμοθάνατη από τη μόλυνση γλαροπούλα να κλωσήσει αυτός το αυγό της, να μεγαλώσει το γλαρόπουλο που θα γεννηθεί και να το μάθει να πετάει. Το έργο γνώρισε και γνωρίζει τεράστια επιτυχία σε όλο τον κόσμο, ενώ στη Γαλλία γυρίστηκε και σε ταινία κινούμενων σχεδίων. Στο δικό μας απόσπασμα παρακολουθούμε τον τρόπο με τον οποίο μολύνεται θανάσιμα η Κενγκά, η μάνα-γλάρος.

Η Κενγκά άνοιξε τις φτερούγες για να πετάξει, αλλά το κύμα ήταν πιο γρήγορο και την πήρε από κάτω. Όταν ξαναβγήκε στην επιφάνεια, το φως της μέρας είχε χαθεί, κι όταν κούνησε δυνατά το κεφάλι, κατάλαβε πως η κατάρα των θαλασσών την είχε τυφλώσει.

Η Κενγκά με τ' ασημιά φτερά βούτηξε πολλές φορές το κεφάλι της στο νερό, ώσπου κάποιες ακτίνες φως έφτασαν των ματιών της που 'χαν σκεπαστεί με πετρέλαιο. Η παχύρρευστη κηλίδα, η μαύρη μάστιγα, της είχε κολλήσει τα φτερά στο σώμα, κι η Κενγκά έπιασε να κουνάει τα πόδια, με την ελπίδα να κολυμπήσει γρήγορα και να φύγει μακριά απ' το μαύρο κύμα.

Με όλους τους μυς της πιασμένους από την προσπάθεια, κατάφερε κάποτε να φτάσει στο τέλος της πετρελαιοκηλίδας και να 'ρθει σ' επαφή με το καθαρό νερό.

Όταν, βουτώντας το κεφάλι στο νερό κι ανοιγοκλείνοντας συνέχεια τα μάτια, κατάφερε να τα καθαρίσει, σήκωσε το κεφάλι και κοίταξε τον ουρανό· δεν είδε παρά κάτι σύννεφα ανάμεσα στη θάλασσα και στην απεραντοσύνη του θόλου. Ήδη οι συντρόφισσές της απ' το σμήνος του Φάρου της Κόκκινης Άμμου πρέπει να 'χαν πετάξει μακριά — πολύ μακριά.

Έτσι ήταν ο νόμος. Είχε δει κι η ίδια άλλους γλάρους να μολύνονται από το θανάσιμο μαύρο κύμα, κι όσο δυνατή κι αν ήταν η λαχάρα της να κατέβει για να βοηθήσει, είχε αναγκαστεί ν' απομακρυνθεί, υπακούοντας στο νόμο που την παρουσία στο θάνατο των συντρόφων.

Με τα φτερά τους ακίνητα, κολλημένα στο σώμα τους, οι γλάροι αποτελούσαν εύκολη λεία για τα μεγάλα ψάρια, αργά, από ασφυξία, καθώς το πετρέλαιο έφραζε όλους τους τους πόρους.

Αυτό το τέλος την περίμενε, κι η Κενγκά ευχήθηκε να την κατάπιναν αμέσως τα σαγόνια κάποιου κήτους.

Η μαύρη κηλίδα. Η μαύρη μάστιγα. Περιμένοντας το τέλος της, η Κενγκά έπιασε να καταριέται τους ανθρώπους. «Όχι όμως όλους... Να μην είμαι και άδικη», έκρωξε αδύναμα.

Πολλές φορές, από ψηλά, είδε πώς κάτι μεγάλα πετρελαιοφόρα επωφελούνταν τις μέρες που 'χε στεριανή ομίχλη για να βγουν στη θάλασσα και να πλύνουν τις δεξαμενές τους. Σκόρπιζαν στη θάλασσα χιλιάδες λίτρα από μια ουσία παχύρρευστη και μολυσματική, που επέπλεε στο κύμα. Είδε όμως κι άλλες φορές που κάτι μικρά πλεύριζαν τα πετρελαιοφόρα κι απαιτούσαν απ' αυτά ν' αδειάσουν τις δεξαμενές τους. Δυστυχώς, όμως, αυτά τα πλεού κυμάτιζε η σημαία με τα χρώματα της ίριδος, δεν έφταναν πάντα εγκαίρως για ν' αποτρέψουν τη δηλητηρίαση των θαλασσών.

Η Κενγκά πέρασε τις πιο βασανιστικές ώρες της ζωής της καθισμένη πάνω στο νερό, με το τρομοκρατημένο της μυαλό να φαντάζεται τον πιο φριχτό θάνατο· χειρότερο απ' το να την κατασπαράξει ένα ψάρι, χειρότερο ακόμα κι απ' το να υποφέρει την αγωνία της ασφυξίας, ήταν το να πεθάνει από την πείνα.

Μπροστά στην εφιαλτική προοπτική ενός αργού θανάτου, κούνησε το σώμα της και διαπίστωσε με έκπληξη πως το πετρέλαιο δεν είχε πειράξει τις φτερούγες ως τη ρίζα τους. Μπορεί τα πούπουλά τους να 'χαν ποτίσει απ' αυτή την παχύρρευστη ουσία, τουλάχιστον, όμως, μπορούσε να τις ανοίξει.

«Μπορεί και να 'χω μια ελπίδα να βγω από δω», έκρωξε η Κενγκά, «εκεί ίσως, αν πετάξω ψηλά, πολύ ψηλά, ο ήλιος να λιώσει την κατάρρα που 'χει κολλήσει στα φτερά μου».

Θυμήθηκε μια ιστορία που της είχε διηγηθεί μια γριά συντρόφισσα απ' τα [Φρισικά Νησιά](#): πως ήταν κάποτε ένας άνθρωπος, που τον έλεγαν Ίκαρο, κι αυτός, που λαχταρούσε να πετάξει, πήρε φτερά αετού και τ' άλειψε με κερί για να τα κολλήσει και να φτιάξει φτερούγες, και πέταξε ψηλά κι έφτασε κοντά στον ήλιο, κι η ζέστη του

ήλιου έλιωσε το κερι, κι ο Ίκαρος έπεσε.

Η Κενγκά χτύπησε τις φτερούγες, μάζεψε τα πόδια, σηκώθηκε δυο πόντους κι έπεσε με τα μούτρα στο νερό. Πριν δοκιμάσει άλλη μια φορά, βούτηξε ξανά και κούνησε τις φτερούγες κάτω απ' το νερό. Αυτή τη φορά, σηκώθηκε πάνω από ένα μέτρο, πριν ξαναπέσει.

Το καταραμένο το πετρέλαιο είχε ποτίσει τα πούπουλα της ουράς, κι η Κενγκά δεν μπορούσε να κουμαντάρει το ανέβασμα. Ξαναβούτηξε κι έπιασε να καθαρίζει με το ράμφος το στρώμα της βρομιάς που 'χε σκεπάσει την ουρά της. Πονούσε που ξερίζωνε τα φτερά της, αλλά, στο τέλος, η ουρά της ήταν πολύ καθαρότερη. Με την πέμπτη προσπάθεια, η Κενγκά κατόρθωσε να πετάξει.

Φτεροκοπούσε απεγνωσμένα, αλλά το βάρος του πετρελαίου δεν την άφηνε να **πλανάρει**. Λίγο να κουραζόταν, και θα 'πεφτε **σούμπιτη**. Ευτυχώς, δεν την είχαν πάρει τα χρόνια, και οι μύες της σήκωναν εύκολα το ζόρι.

Πέταξε πολύ ψηλά. Χωρίς να σταματήσει το φτερούγισμα, κοίταξε κάτω κι είδε τη λεπτή, άσπρη γραμμή της **κόστας**. Είδε και κάτι καράβια, που ήταν σαν κουκκίδες σε γαλάζιο ύφασμα. Πέταξε ψηλά, αλλά ο ήλιος δεν της έκανε το χατίρι. Ή οι ακτίνες του ήταν πολύ αδύναμες ή το στρώμα του πετρελαίου ήταν πολύ παχύ.

Η Κενγκά κατάλαβε πως δε θα 'χε για πολύ ακόμα τη δύναμη να φτεροκοπάει, κι έψαξε να βρει ένα μέρος στην **ενδοχώρα** για να κατέβει, ακολουθώντας την πράσινη και φιδωτή γραμμή του **Έλβα**.

Το φτερούγισμά της γινόταν όλο και πιο βαρύ, όλο και πιο αργό. Έχανε δυνάμεις. Έπεφτε.

Σε μιαν απέλπιδα προσπάθεια να ξανακερδίσει ύψος, έκλεισε τα μάτια και φτερούγισε με όσες δυνάμεις της είχαν απομείνει. Δεν κατάλαβε πόση ώρα πέταξε με τα μάτια κλειστά, όταν όμως τα άνοιξε, πετούσε πάνω από έναν ψηλό πύργο μ' έναν χρυσαφένιο ανεμοδείκτη.

«Ο Άγιος Μιχαήλ!», έκρωξε, αναγνωρίζοντας το καμπαναριό της **αμβουργιανής** εκκλησίας.

Τις φτερούγες της δεν μπορούσε πια ούτε να τις κουνήσει.

*L. Sepúlveda, Η ιστορία του γάτου που έμαθε σ' ένα γλάρο να πετάει,
μτφρ. Αχιλλέας Κυριακίδης, Opera*

***Φρισιικά Νησιά (Frisian Islands)**: Σύμπλεγμα νησιών στη Βόρεια Θάλασσα, μεταξύ Ολλανδίας και Γερμανίας ***να πλανάρει**: να ελέγξει το πέταγμά της ***σούμπιτη**: με όλο της το βάρος και σε μια στιγμή ***της κόστας**: της ακτής ***ενδοχώρα**: το εσωτερικό (μακριά από τη θάλασσα) μέρος μιας χώρας ***Έλβα (Elba)**: ποταμός της βορειοδυτικής Γερμανίας ***αμβουργιανής (αμβουργιανός)**: του Αμβούργου

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ 1^ο

Στο κείμενο θίγεται ένα επίκαιρο πρόβλημα. Ποιο είναι αυτό;

[Μονάδες 6]

ΘΕΜΑ 2^ο

Χαρακτηριστικό αυτό του κειμένου είναι η εμπύχωση (ανιμισμός). Πώς δηλώνεται αυτό εδώ;

[Μονάδες 4]

ΘΕΜΑ 3^ο

Υποθέστε ότι είστε η Κενγκά και αγωνίζεστε να σωθείτε. Περιγράψτε τις σκέψεις σας και τα συναισθήματά σας εκείνη τη στιγμή. (80-100 λέξεις)

[Μονάδες 8]

